

80
D3
PUNIS
HINDR

C. PLINI CAECILI SECUNDI

EPISTULARUM LIBRI NOVEN
EPISTULARUM AD TRAIANUM LIBER
PANEGYRICUS

RECENSUIT

MAURITIUS SCHUSTER

• ADIECTAE SUNT DUA TABULAE

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXXXIII

CONSPECTUS SIGLORUM ET NOTARUM

CODICES

(qui in recensendis *Epistularum libris IX* adhibiti sunt: cf. supra p. III—XII).

- M** = codex Mediceus plut. XLVII no. 36, saec. X
V = codex Vaticanus Lat. 3864, saec. IX vel X
B = codex Ashburnhamensis R 98 [37] s. Beluacensis, saec. X
F = codex S. Marci 284, saec. XI vel XII
Π = codex Pierpont Morgan, saec. VI
D = codex Dresdensis D 166, saec. XV
m = codex Marcianus Lat. class. XI, 37, saec. XV
o = codex Ottobonianus Lat. 1965, saec. XV
u = codex Urbinas Lat. 1153, saec. XV
x = codex Vindobonensis 48, saec. XV

EXCERPTA

- L** = codex Leidensis Vossianus Lat. 98 (ep. 1, 1; 2, 1—6; 6)
Mon. = codex Monacensis 14641 (ep. 1, 6 et 6, 10)
I = codicis Bodleiani Auct. L. 4. 3 supplementa manu scripta ad lib. VIII (ep. 8, 8, 3—18, 11)
i = codicis Bodleiani Auct. L. 4. 3 adnotationes manu Guil-
elmi Budaei adscriptae (ep. 9, 16 et passim)

EDITIONES

- P** = editio princeps Ludovici Carbonis an. 1471, contin. libros I—VII, IX
r = editio Romana Ioannis Schureneri c. an. 1474, contin. libros I—IX
a = editio Aldina, Venetiis an. 1508 (ed. alt. an. 1518), contin. libros I—IX
s = $\left\{ \begin{array}{l} \textit{Pomp. Laet.} = \text{editio Pomponii Laeti an. 1490} \\ \textit{Ber.} = \text{editio Philippi Beroaldi an. 1498} \\ \textit{Cat. (Cat.}^1\text{)} = \text{editio Ioannis Mariae Catanaei an. 1506} \\ \quad (\textit{Cat.}^2 = \text{ed. alt. an. 1518}) \end{array} \right.$

α = consensus librorum **MV**
 β = consensus librorum **BF II**
 γ = consensus librorum **Dm**
 δ = consensus librorum **oux**

In iis autem Epistularum libris locisve, ubi non omnes eisdem familiae codices praesto sunt, hoc siglum denotat eum librum (s. eos libros), quo (quibus) textus ille suppeditatur. quas res iam sub uno aspectu ponemus:

Hunc igitur in modum Epistularum libri novem his exemplaribus **MVBF IIDmouxpras** traditi sunt:

1—4: **MVBF IIDmouxpras**:

1, 1, 1—2, 20, 13 *pro(cessit)*; 3, 5, 4 (*quib*)*us omnia*—4, 30 om. **II**

1, 8; 12; 23; 24 om. **Dm**

1, 16, 1 (*vero*)—20, 7 (*ederet*); 3, 1, 11 (*fuit*)—3, 6 (*potes*); 8, 4 (*est vale*)—9, 28 (*dixi diligenter*) om. **MV**

2, 1, 1—4, 30, 11 om. **m**

2, 4, 2 (*exstiterim*)—12, 3 (*monstrandumque*); 3, 5, 20 (*quae te*)—11, 9 (*pluris*) om. **B**

4, 26 om. **BF**

5, 1—8, 4 **MBFDouxpras**:

6, 32 (*inde a vicinasque*)—8, 4 om. **B**

7, 1—8, 4 (*curiosi*) habet **F**²; vid. p. V

5, 8, 4—7 **MDouxpras**

8 **Mras**:

8, 3 (*quas obvias*)—18, 11 (*amplissimos hortos*) om. **rs**, manu exarata addit **I**; vid. p. XII

9, 1—26, 8 **MDouxpras**:

16 om. **Douxprs**, manu exaratam addit **i**; vid. p. XII

9, 26, 8—40 **Douxpras**.

(In apparatu critico Aldinae lectiones, quoniam maior earum esse solet praestantia, ante *prs* posui.)

primum librum, quem de sceleribus eius ediderat, eum-
que ad extremum revolvisse, idem in secundo ac tertio
fecisse, tunc abisse. expavit et sic interpretatus est, 6
tamquam idem sibi futurus esset scribendi finis, qui
fuisset illi legendi: et fuit idem.

Quod me recordantem miseratio subit, quantum vi- 7
giliarum, quantum laboris exhausserit frustra. occursant
animo mea mortalitas, mea scripta. nec dubito te quo-
que eadem cogitatione terreri pro istis, quae inter ma-
nus habes. proinde, dum suppetit vita, enitamur, ut 8
mors quam paucissima, quae abolere possit, inveniat!
vale.

6.

C. PLINIUS DOMITIO APOLLINARI SUO S.

Amavi curam et sollicitudinem tuam, quod, cum 1
audisses me aestate Tuscos meos petiturum, ne fa-
cerem, suasisti, dum putas insalubres. est sane gravis 2
et pestilens ora Tuscorum, quae per litus extenditur;
sed hi procul a mari recesserunt, quin etiam Appen-
nino, saluberrimo montium, subiacent. Atque adeo ut 3
omnem pro me metum ponas, accipe temperiem caeli,
regionis situm, villae amoenitatem; quae et tibi au-
ditu et mihi relatu iucunda erunt.

Caelum est hieme frigidum et gelidum: myrtos, 4
oleas, quaeque alia adsiduo tepore laetantur, asperna-
tur ac respuit; laurum tamen patitur atque etiam niti-
dissimam profert, interdum, sed non saepius quam
sub urbe nostra, necat. aestatis mira clementia: sem- 5

$\alpha\beta\gamma\delta$] 1 eumque] cum- α 2 revolvisse (-et M) $\alpha\gamma\delta$ ap-
volvisse (ex -em B) β 3 abisse α 8 animo] -um γ
14 Domitio Apollinari] Addomit. apollinar. ind. B, Domitio om.
 $\alpha\beta\gamma\delta$ 16 petiturum] -ros γ 24 est] et γ myrto sti-
las et quaeque α 25 adsiduo (ass- D) $\alpha\gamma$; cf. Ca.¹ 38sq. et
Sch.¹ 55sq. aestivo $\beta\delta$ a Cat. tepore α a Cat.; cf. ep. 2, 17, 3
(bid. Sch.¹ 25sq. Kl.¹ 1230. Sch.⁵ 8) tempore $\beta\gamma\delta$ 26 ac α B
as; cf. Klenze, diss. 72sq. et Ca.¹ 42 et $\gamma\delta$ pr 28 necat]
-at $\beta\gamma$

per aer spiritu aliquo movetur; frequentius tamen au-
 6 ras quam ventos habet. hinc senes multi: videas avos
 proavosque iam iuvenum, audias fabulas veteres ser-
 monesque maiorum, cumque veneris illo, putes alio
 te saeculo natum.

7 Regionis forma pulcherrima: imaginare amphi-
 theatrum aliquod immensum et quale sola rerum na-
 tura possit effingere. lata et diffusa planities montibus
 cingitur, montes summa sui parte procera nemora et
 8 antiqua habent. frequens ibi et varia venatio. inde
 caeduae silvae cum ipso monte descendunt. has inter
 pingues terrenique colles (neque enim facile usquam
 saxum, etiam si quaeratur, occurrit) planissimis cam-
 9 pibus fertilitate non cedunt opimamque messem serius
 tantum, sed non minus percoquunt. sub his per latus
 10 omne vineae porriguntur unamque faciem longe late-
 que contextunt; quarum a fine imoque quasi margine
 arbusta nascuntur. prata inde campique, campi, quos
 non nisi ingentes boves et fortissima aratra perfrin-
 gunt: tantis glaebis tenacissimum solum, cum primum
 11 prosecatur, adsurgit, ut nono demum sulco perdome-
 tur. prata florida et gemmea trifolium aliasque herbas
 teneras semper et molles et quasi novas alunt; cuncta
 enim perennibus rivis nutriuntur. sed, ubi aquae pluri-
 mum, palus nulla, quia devexa terra, quidquid li-
 12 quoris accepit nec absorbit, effundit in Tiberim. me-
 dios ille agros secat, navium patiens, omnisque fruges
 devehit in urbem, hieme dumtaxat et vere; aestate
 summittitur immensique fluminis nomen arenti alveo
 13 deserit, autumno resumit. magnam capies voluptatem, 30

$\alpha\beta\gamma\delta$] 1 aer om. α frequentius] -nter γ 2 hinc] hic α
 multi $\alpha\beta\alpha$] -os $\gamma\delta$ 4 illo om. γ 6 imaginare] -ri γ 7 et
 quale] quale γ 11 caeduae $\alpha\beta\alpha$ crebrae (-re δ) $\gamma\delta$ monte
 ipso δ 12 facile (facere B) usquam B¹ $\gamma\delta\alpha$ facilius quam α
 15 decoquant (sic) α 16 unaque facie $\beta\delta$ 21 ut om. γ
 perdometur] -atur γ 22 florida] frig- α gemmea* $\gamma\alpha$; cf. Sidon.
 carm. 9, 229 gemmea α gemme (-ae o) F δ iemme B 26 Tybe-
 rim F 27 omnisque $\beta\gamma\alpha$] -esque rell. 30 deserit] -at α

si hunc regionis situm ex monte prospexeris. neque
 enim terras tibi, sed formam aliquam ad eximiam
 pulchritudinem pictam videberis cernere: ea varietate,
 ea descriptione, quocumque inciderint oculi, reficientur.

5 Villa in colle imo sita prospicit quasi ex summo: 14
 ita leviter et sensim clivo fallente consurgit, ut, cum
 adscendere te non putes, sentias adscendisse. a tergo
 Appenninum, sed longius habet; accipit ab hoc auras
 quamlibet sereno et placido die, non tamen acres et
 10 immodicas, sed spatio ipso lassas et infractas. magna 15
 sui parte meridiem spectat aestivumque solem ab hora
 sexta, hibernum aliquanto maturius quasi invitat in
 porticum latam et prominulam. multa in hac mem-
 bra, atrium etiam ex more veterum.

15 Ante porticum xystus in plurimas species distinctus 16
 concisusque buxo; demissus inde pronusque pulvinus,
 cui bestiarum effigies invicem adversas buxus in-
 scripsit; acanthus in plano mollis et paene dixerim
 liquidus. ambit hunc ambulatio pressis varieque ton- 17
 20 sis viridibus inclusa; ab his gestatio in modum circi,
 quae buxum multiformem humilesque et retentas manu
 arbusculas circumit. omnia maceria muniuntur: hanc
 gradata buxus operit et subtrahit. pratum inde non 18
 minus natura quam superiora illa arte visendum;
 25 campi deinde porro multaque alia prata et arbusta.

A capite porticus triclinium excurrit; valvis xystum 19
 desinentem et protinus pratum multumque ruris vi-

$\alpha\beta\gamma\delta$] 1 prospexeris] resp- γ 2 ad eximiam $\alpha\gamma\delta\alpha$ et
 eximiam B eximiamque F 6 leviter codd. leniter Ber.
 consurgit (ass- o) codd.; cf. Sch.¹ 29sq. 10 sed] et γ ipso
 om. α 13 prominulam α unum ex Plinii neologismis habes:
 cf. Sch.¹ 30sq. Sch.⁵ 3. Ca.¹ 39sq. Consoli p. 59 (vide infra § 26)
 pro modo longam $\beta\gamma\delta\alpha$ hac $\alpha\beta\gamma\alpha$ haec F hoc δ hanc
 coni. F. Harder, sed cf. Sch.⁵ 35 15 in plurimas species distinc-
 tus concisusque buxo $\alpha\gamma$; cf. Sch.⁵ 6 et 34 concisus in plurimas
 species distinctus (dest- B) buxo β concisus in pl. sp. distinctus-
 que buxo $\delta\alpha\pi r$ 17 adversa α 19 tunsis F 25 multa-
 que] multa F 26 a om. $\beta\delta$

det, fenestris hac latus xysti, et quod prosilit villae,
hac adiacentis hippodromi nemus comasque prospec-
tat. contra mediam fere porticum diaeta paulum re-
cedit, cingit areolam, quae quattuor platanis inum-
bratur. inter has marmoreo labro aqua exundat cir-
cumiectasque platanos et subiecta platanis leni ad-
spergine fovet. est in hac diaeta dormitorium cubi-
culum, quod diem, clamorem, sonum excludit, iuncta-
que ei cottidiana amicorumque cenatio: areolam illam,
porticum aliam eademque omnia, quae porticus, ad-
spicit. est et aliud cubiculum a proxima platano vi-
ride et umbrosum, marmore excultum podio tenus,
nec cedit gratiae marmoris ramos insidentesque ra-
mis aves imitata pictura. fonticulus in hoc, in fonte
crater; circa sipunculi plures miscent iucundissimum
murmur.

In cornu porticus amplissimum cubiculum triclinio
occurrit; aliis fenestris xystum, aliis despicit pratum,
sed ante piscinam, quae fenestris servit ac subiacet,
strepitu visuque iucundam: nam ex edito desiliens
aqua suscepta marmore albescit. idem cubiculum
hieme tepidissimum, quia plurimo sole perfunditur.
cohaeret hypocauston et, si dies nubilus, immisso va-
pore solis vicem supplet. inde apodyterium balinei
laxum et hilare excipit cella frigidaria, in qua bapti-
sterium amplum atque opacum. si natare latius aut te-
pidius velis, in area piscina est, in proximo puteus, ex
quo possis rursus adstringi, si paeniteat teporis. frigi-

$\alpha\beta\gamma\delta$] 1 hac] hoc α 2 hac] ac $\beta\delta\alpha$ 3 diaeta] zeta γ
recedit] rescidit β 4 quae om. $\beta\gamma$ 5 exundat aqua γ
7 diaeta] zeta $\gamma\delta$ 9 ei] et $\alpha\gamma$ amicorumque cenatio $\beta\gamma$
10 amicorum cenatio quae α amicorum cenatio ux; cf. *Po.*,
Mnem. 1926, 381 et *Sch.* 34 areola illa γ 10 porticum aliam α
porticus alia $\beta\delta\alpha$, om. γ ; varie de hoc loco iudicaverunt ho-
mines docti: cf. *Ke.* 22. *Ma.* 545. *Kl.* 2984 (hic rectissime) 11 pro-
xima α ; cf. *Sch.* 56 14 in hoc (hac α) in fonte $\alpha\gamma$ in hoc
fonte $\beta\delta\alpha$ 18 despicit] di- α 20 iucundam α] -da rell.
25 frigida α 27 proximo α 28 possis] -it γ teporis]

dariae cellae conectitur media, cui sol benignissime
praesto est; caldariae magis: prominet enim. in hac
tres descensiones, duae in sole, tertia a sole longius, a
luce non longius. apodyterio superpositum est sphaeri-
sterium, quod plura genera exercitationis pluresque
circulos capit. nec procul a balineo scalae, quae in
cryptoporticum ferunt, prius ad diaetas tres. harum
alia areolae illi, in qua platani quattuor, alia prato,
alia vineis imminet diversasque caeli partes ut pro-
spectus habet.

In summa cryptoporticu cubiculum ex ipsa crypto-
porticu excisum, quod hippodromum, vineas, montes
intuetur. iungitur cubiculum obvium soli, maxime hi-
berno. hinc oritur diaeta, quae villae hippodromum
adnectit. haec facies, hic usus a fronte.

A latere aestiva cryptoporticus in edito posita, quae
non adspicere vineas, sed tangere videtur: in media
triclinium saluberrimum adflatum ex Appenninis val-
libus recipit; post latissimis fenestris vineas, valvis
aeque vineas, sed per cryptoporticum, quasi admittit.
a latere triclinii, quod fenestris caret, scalae convivio
utilia secretiore ambitu suggerunt. in fine cubiculum,
cui non minus iucundum prospectum cryptoporticus
ipsa quam vineae praebent. subest cryptoporticus sub-
terraneae similis; aestate incluso frigore riget conten-
taque aere suo nec desiderat auras nec admittit. post
utramque cryptoporticum, unde triclinium desinit, in-
cipit porticus ante medium diem hiberna, inclinato die

$\alpha\beta\gamma\delta$] 1 benignissime] -mo γ 2 prominet] -ent $\alpha\delta$
enim om. α 3 discessionem γ 4 longius a luce $\alpha\gamma\beta\delta$, om.
 $\beta\delta\alpha$ phaeristerium $\alpha\gamma$ 6 nec $\beta\delta\alpha$ non $\alpha\gamma$ 9 immi-
net] -ent $\beta\alpha$ 14 hinc... villae om. α oritur] colitur γ
diaeta] zeta $\gamma\delta$ 15 hic] hinc γ usus codd. visus $\gamma\delta$; cf.
Ke. ed. mai. p. 128; ceterum cf. *Gu.*, *Mnem.* 1929, 54 et *Sch.* 8
18 Appenninis* (Ape- ou) $\beta\gamma\delta\alpha\gamma\beta$ (cf. *Plin. nat.* 3, 118 amnes
...Appenninos) Appennini α 19 recipit] acc- $\gamma\delta\alpha\gamma\beta$ 21 tri-
clini] -ni γ , -nio α 22 ambitu codd., a (recte, ut docet clau-
sula); cf. *Sch.* 8 aditu *Pomp. Laet.* 26 aere om. γ

aestiva. hac adeuntur diaetae duae, quarum in altera cubicula quattuor, altera tria, ut circumit sol, aut sole utuntur aut umbra.

- 32 Hanc dispositionem amoenitatemque tectorum longe longeque praecedit hippodromus. medius patescit statimque intrantium oculis totus offertur, platanis circumitur; illae hedera vestiuntur utque summae suis ita imae alienis frondibus virent. hedera truncum et ramos pererrat vicinasque platanos transitu suo copulat. has buxus interiacet; exteriores buxos circumvenit laurus umbraeque platanorum suam confert. rectus hic hippodromi limes in extrema parte hemicyclio frangitur mutatque faciem: cupressis ambitur et tegitur densiore umbra opacior nigriorque; interioribus circulis (sunt enim plures) purissimum diem recipit. inde etiam rosas effert umbrarumque frigus non ingrato sole distinguit. finito vario illo multiplicique curvamine recto limiti redditur, nec huic uni: nam viae plures intercedentibus buxis dividuntur. alibi pratulum, alibi ipsa buxus intervenit in formas mille descripta, litteras interdum, quae modo nomen domini dicunt, modo artificis: alternis metulae surgunt, alternis inserta sunt poma, et in opere urbanissimo subita velut inlati ruris imitatio. medium spatium brevioribus utrimque platanis adornatur. post has acanthus hinc inde lubricus et flexuosus, deinde plures figurae pluraque nomina.

In capite stibadium candido marmore vite protegitur; vitem quattuor columellae Carystiae subeunt. ex

20 cf. Plin. nat. 16, 70. Mart. 3, 58, 3

$\alpha\beta\gamma\delta$, sed verbo pererrat (v. 9) desinit cod. B] 1 hac] haec γ 2 sole utuntur aut om. γ 4 longe longeque β longeque $\gamma\delta p$ longe lateque $\alpha\gamma\delta$ late longeque α 6 offertur] eff- γ 8 trunculum β 12 hic om. α 15 purissimum] plur- F 18 limiti F¹ua Cat.] -te rell. nec] ne $\beta\delta$ uni huic γ 20 descripta γ] de- rell. 21 litteras $\alpha\gamma$] -is rell. quae] quo α 24 veluti γ medium in spatium $\beta\delta\alpha$ brevibus α 25 hinc inde om. $\beta\gamma\delta$ 28 in om. γ

stibadio aqua, velut expressa cubantium pondere, sipunculis effluit, cavato lapide suscipitur, gracili marmore continetur atque ita occulte temperatur, ut impleat nec redundet. gustatorium graviorque cena margini imponitur, levior naucularum et avium figuris innatans circumit. contra fons egerit aquam et recipit; nam expulsa in altum in se cadit iunctisque hiatibus et absorbetur et tollitur. e regione stibadii adversum cubiculum tantum stibadio reddit ornatus, quantum accipit ab illo. marmore splendet, valvis in viridia prominet et exit, alia viridia superioribus inferioribusque fenestris suspicit despicitque. mox zothecula refugit quasi in cubiculum idem atque aliud. lectus hic et undique fenestrae, et tamen lumen obscurum umbra premente. nam laetissima vitis per omne tectum in culmen nititur et adscendit. non secus ibi quam in nemore iaceas, imbrem tantum tamquam in nemore non sentias. hic quoque fons nascitur simulque subducitur. sunt locis pluribus disposita sedilia e marmore, quae ambulatione fessos ut cubiculum ipsum iuvant. fonticuli sedilibus adiacent. per totum hippodromum inducti fistulis strepunt rivi et, qua manus duxit, sequuntur: his nunc illa viridia, nunc haec, interdum simul omnia lavantur.

25 Vitassem iam dudum, ne viderer argutior, nisi proposuissem omnis angulos tecum epistula circumire. neque enim verebar, ne laboriosum esset legenti tibi, 41

$\alpha\beta(F)\gamma\delta$ 1 aquae γ sipunculis $\beta\delta$ 2 gracili m. cont. om. β 4 redundet et γ cena γ] -am α , cenatio $\beta\delta$ 5 naucularum α ; cf. Ca.¹ 44 naucularum γ navicularum $\beta\delta\alpha$; cf. ep. 3, 16, 9 et 9, 7, 4 6 circumit $\beta\gamma$ circuit $\alpha\delta\alpha$ 7 hiatibus] partibus α 10 marmore $\alpha\gamma\delta$; cf. Sch.⁴ 959 a marmore $\beta\delta$ aps 12 suspicit] suscipit $\alpha\gamma$ 13 qua quasi γ 15 laetissima] lect- γ 16 ibi om. γ 17 iaceas] iaceri α 19 sedile marmoreum quod ambulatione α 21 inducti fistulis] inductis fistulis $\beta\delta\alpha\gamma$ inducti γ dulces α 23 haec $\alpha\gamma\alpha$, om. $\beta\delta$ 24 lavantur $\alpha\gamma\delta$ iuvantur $\beta\gamma\alpha$ laetantur p 26 omnis $\beta\gamma$] -es rell.

quod visenti non fuisset, praesertim cum interquiescere, si liberet, depositaque epistula quasi residere saepius posses. praeterea indulsi amori meo: amo enim, quae maxima ex parte ipse incohavi aut incohata
 42 percolui. in summa (cur enim non aperiam tibi vel iudicium meum vel errorem?) primum ego officium scriptoris existimo, titulum suum legat atque identidem interroget se, quid coeperit scribere, sciatque, si materiae immoratur, non esse longum, longissimum,
 43 si aliquid accersit atque attrahit. vides, quot versibus Homerus, quot Vergilius arma, hic Aeneae, Achillis ille, describat: brevis tamen uterque est, quia facit, quod instituit. vides, ut Aratus minutissima etiam sidera consecetur et colligat; modum tamen servat: non
 44 enim excursus hic eius, sed opus ipsum est. similiter nos, ut 'parva magnis', cum totam villam oculis tuis subicere conamur, si nihil inductum et quasi devium loquimur, non epistula, quae describit, sed villa, quae describitur, magna est.

Verum illuc, unde coepi, ne secundum legem meam iure reprehendar, si longior fuero in hoc, in quod excessi. habes causas, cur ego Tuscos meos Tusculanis, Tiburtinis Praenestinisque praeponam. nam super illa, quae rettuli, altius ibi otium et pinguius eoque se-

11 Homerus—Vergilius: Hom. Il. 18, 478 sqq. Verg. Aen. 8, 620 sqq. 15 excursus: cf. R. Meister, *Χάρισμα* p. 28 (vid. etiam Quint. 4, 3, 4) 16 Thucyd. 4, 36, 3 ὡς μὲν ὁ μὲν ἐκπλάσσει. cf. Herod. 2, 10. Cic. orat. 14. Verg. ecl. 1, 23 al. (vid. Otto 204 sq.)

αβ(F)γδ] 1 visenti αβα absenti δ] ut absenti γ 3 meo
 amoris α 4 maxima] -me γ aut om. γ 5 in summa
 (-mam α)...primum (6) om. βδ 7 titulum αγα; cf. Lag. 160 sq. Sch. 54 sq. Sch. 1407 ut titulum βδ 8 interroget] -es γ se] si αγ 9 immoratur αγα] demor- βδ 10 accersit βα arcessit (acc- γδ) αγδ 11 Virgilius βγδ ac Achillis α 13 vides ut om. γ 20 illuc* βγδ; cf. Plaut. Men. 56. Hor. sat. 1, 1, 108] -ud α 21 in quo βδ 23 Praenestinisque αγ (huic lectioni clausula favet; cf. Ca. 1 27 sq.) Praenestinisque (Per- β) meis βapr Praenestinis meis δs

curius: nulla necessitas togae, nemo accersitor ex proximo; placida omnia et quiescentia, quod ipsum salubritati regionis ut purius caelum, ut aer liquidior accedit. ibi animo, ibi corpore maxime valeo. nam studiis animum, venatu corpus exerceo. mei quoque nusquam salubrius degunt; usque adhuc certe neminem ex iis, quos eduxeram mecum, (venia sit dicto) ibi amisi. di modo in posterum hoc mihi gaudium, hanc gloriam loco servant! vale.

7.

C. PLINIUS CALVISIO RUFO SUO S.

Nec heredem institui nec praecipere posse rem publicam constat; Saturninus autem, qui nos reliquit heredes, quadrantem rei publicae nostrae, deinde pro
 15 quadrante praeceptionem quadringentorum milium dedit. hoc, si ius adspicias, inritum, si defuncti voluntatem, ratum et firmum est. mihi autem defuncti voluntas (vereor, quam in partem iuris consulti, quod sum dicturus, accipiant) antiquior iure est, utique in
 20 eo, quod ad communem patriam voluit pervenire. an, 3 cui de meo sestertium sedeciens contuli, huic quadringentorum milium paulo amplius tertiam partem ex adventicio denegem?

Scio te quoque a iudicio meo non abhorrire, cum eandem rem publicam ut civis optimus diligas. velim
 25 ergo, cum proxime decuriones contrahentur, quid sit

7 venia s. d.: cf. Büchmann, GW.²⁵ p. 407

αβ(F)γδ, a v. 10 αγδ] 1 arcessitor γ 2 salubritati γυ] -te rell. 7 iis βα his rell. 8 di α dii βδα, om. γ 11 Calvisio Rufo] Adcalpurnium rufum ind. B Calvisio (om. Rufo) αγδα 14 pro quadrante] quadrantem δp 16 voluntatem...defuncti (17) om. α 19 sum] sim γδ antiquiore α 21 sestertium sedeciens] sestertium sedecies αα ediciens γ his adiciens (adic- u) δpr sex decies adiciens s huic quadringentorum milium a huic qua quadringentorum milium α huic
 •CCCC. (CCCC. ux) γδ 26 sit] si γ